

**TÜRKİYE DÖKÜM
SANAYİCİLERİ
DERNEĞİ**
THE TURKISH FOUNDRY
ASSOCIATION

ŞİLE BÖLGESİ SANAYİ KUMUNUN DÖKÜM SANAYİNDE VE TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ ÖNEMİ

12.12.2020

Member of The WFO - World Foundry Organization, CAEF - The European Foundry Association

Ortaklar Cd. Bahçeler Sk. No.18 Kat.4 T:+90 212 267 13 98 info@tudoksad.org.tr
Mecidiyeköy, TR-34394, İstanbul F:+90 212 213 06 31 www.tudoksad.org.tr

Avrupa'nın İkinci Büyük Döküm Üreticisi Olan Türkiye Döküm Sanayii, 5,3 Milyar Euro Değerindeki Üretim Yapmakta ve Ülkemize Yılda 4 Milyar Euro'luk Döviz Girdisi Sağlamaktadır.

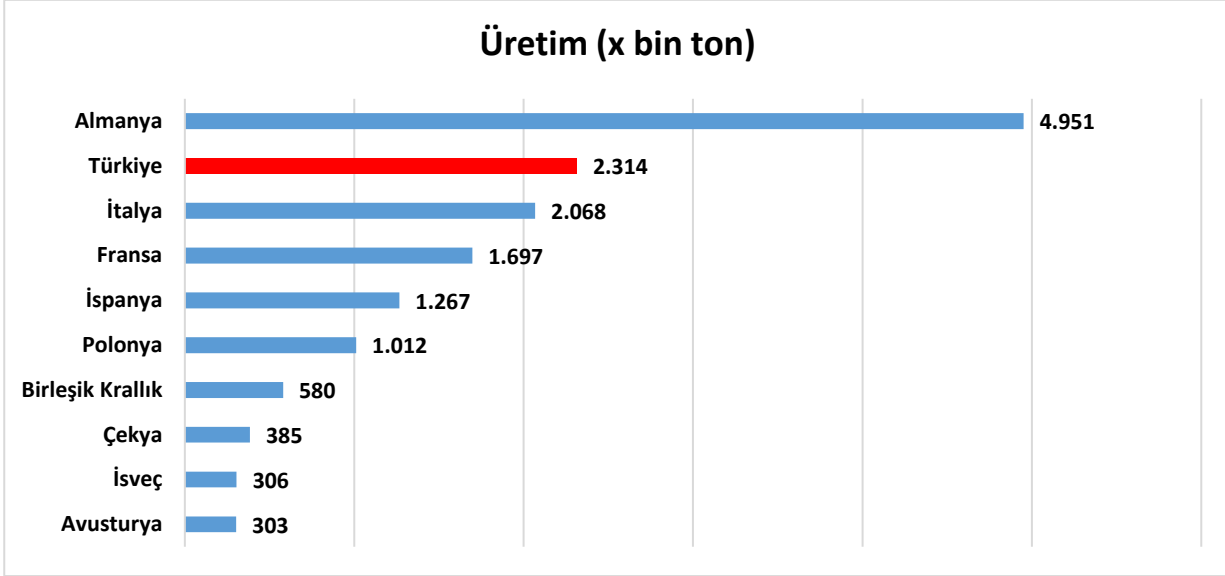
Dünya üzerinde üretilen yaklaşık her 10 üründen 9'unun içinde, en az bir metal döküm ürünü bulunmaktadır. Otomotivden inşaata, madencilikten havacılığa onlarca sektör için, 1 gramdan hafif veya 300 tondan ağır olabilecek geniş bir yelpazede parça üretmektedir. Mutfak ve ev aletlerinden boru ve vanalara; uzay gemilerinden oyuncaklara; rüzgâr türbinlerinden tanklara; mobilyadan aydınlatma ekipmanına; her türlü kara, hava ve deniz ulaşımı araçlarından ağır sanayi makinelerine kadar, günlük hayatımızın içinde yer alan milyonlarca üründe döküm parçası yer almaktadır. Bu sebeple döküm, metallere en yüksek katma değer sağlayan üretim metodu olarak ön plana çıkmaktadır.

Bu kadar çok çeşitli sanayi koluna girdi sağlaması sebebiyle güçlü bir döküm sektörüne sahip olmadan kalkınmanın ve sanayinin sürdürülebilirliğinin sağlanması mümkün değildir. Türkiye'nin 500 milyar dolarlık 2023 yılı ihracat hedefine ulaşabilmesi için gerekli büyümeyi sağlamada anahtar rolü oynayacak sektörlerden biridir.

Bunun yanında döküm, savunma ve ulaştırma sanayilerine girdi sağlayan olmazsa olmaz sektörlerden biridir. Söz konusu sektörlerin döküm ihtiyacında dışa bağımlılığı azaltmak amacıyla sektörümüzün ilerlemesi, ülke güvenliği ve gelişimine yönelik yatırımlarda stratejik öneme sahiptir. Bunun bir göstergesi olarak, geçtiğimiz Eylül ayında iki firmamız Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının "Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi" kapsamında yatırım projelerini kabul ettiği 10 Türk firması arasında yer almıştır.

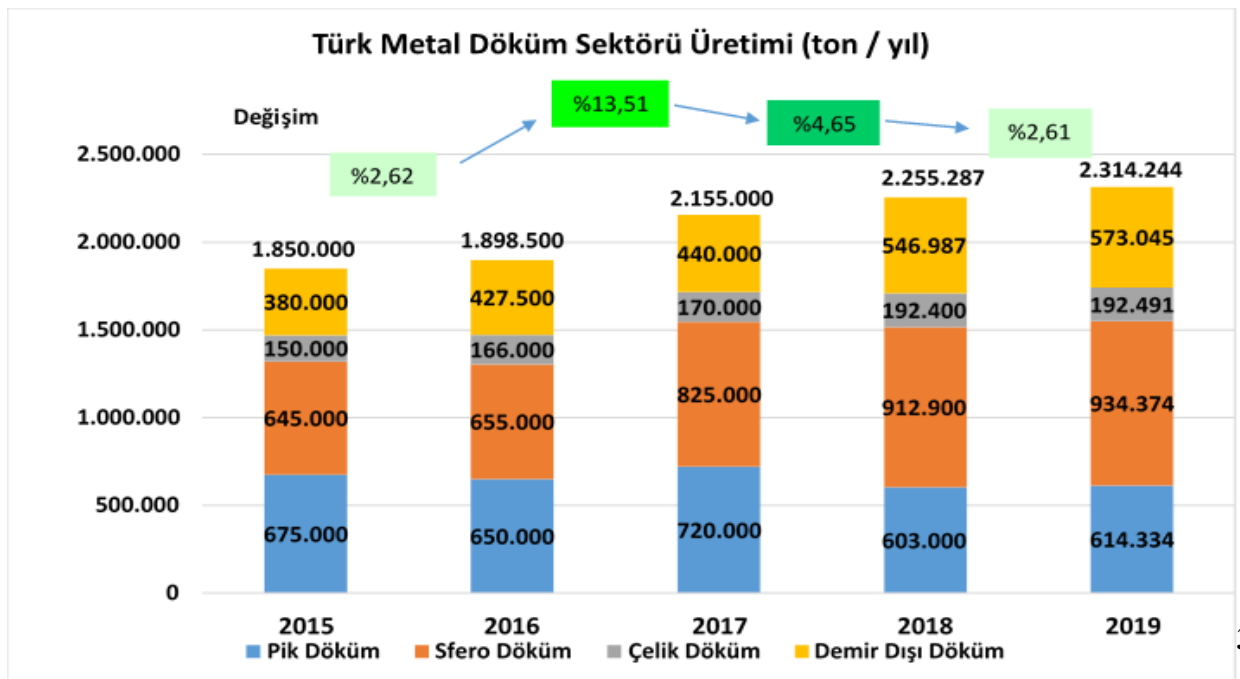
Türkiye Döküm Sanayininin 2019 yılında gerçekleştirdiği 2,3 milyon ton üretimin kıymeti **5,3 milyar Euro** değerindedir. Bunun **4 milyar Euro'luk kısmı ihraç edilmektedir**. Son 5 yılda dünya döküm üretimi yıllık ortalama artışı %1 civarında olurken ülkemiz döküm sektörü, yıllık ortalama %6 oranında büyüme kaydetmiştir. Üretim miktarı bakımından Türkiye, geçtiğimiz yıl en yakın rakibi İtalya'nın da önüne geçerek **Avrupa'nın ikinci büyük döküm üreticisi** konumuna yükselmiştir.

Avrupa Döküm Üretimi - İlk 10 Ülke

Kaynak: CAEF - Avrupa Dökümcüler Birliği

Ayrıca, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) "Türkiye'nin ilk 1000 ihracatçısı 2019" araştırmasında metal döküm sektöründen 26 firmamızın; 2019 yılı İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinde 6, İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinde ise 13 firmamızın yer alması sektörümüzün yakaladığı ivmeyi açıkça ifade etmektedir. Bugün itibariyle döküm sektöründen toplam 24 kuruluş Ar&Ge merkezi belgesi almış durumdadır ve Ar&Ge çalışmalarına giderek daha çok önem vermeye başlayan Türkiye Metal Döküm Sanayi, alt sanayi gruplarıyla birlikte toplamda 50 bin kişiye istihdam sağlamaktadır.

3

Sanayi Kumu Olmadan Döküm Sektörünün Üretimini Sürdürmesi ve Ülkemiz Ekonomik ve Kalkınma Hedeflerine Yapmış Olduğu Katkının Sürdürülebilmesi Mümkün Değildir.

Gerek yurt içine gerekse ihracata yönelik üretimleriyle ülkemiz ekonomisine ciddi oranda katkı sağlayan TOFAŞ, FORD OTOSAN, TÜRK TRAKTÖR, OYAK RENAULT, ARÇELİK, BOSCH, MAN, ASELSAN, FNSS gibi firmaların, Türk Döküm Sektörü olmadan rekabetçi bir şekilde üretimlerini sürdürebilmeleri mümkün değildir.

Örnek vermek gerekirse; başlıca döküm parça alıcısı konumundaki endüstri kolu olan otomotiv sanayiinin 2018 yılında 1.334.326 adet araç ihraç ettiği ve toplam ihracat değerinin 22 milyar Dolar olduğu görülmektedir. Üretilen her bir taşıtta döküm parça kullanımının vazgeçilmez olduğu düşünülürse döküm sektörünün ülkemizin sürdürülebilir kalkınma ve ekonomi hedeflerine ulaşmada hayati önem taşıdığı açıkça karşımıza çıkmaktadır.

Yerli üretim sanayi kumu olmadan üretimi, bakımı ve tamiri sekteye uğrayacak veya yapılamayacak, sanayimizin ve dolayısıyla kalkınmamızın anahtarı olan döküm ürünlerden bazıları:

Gemi sanayisi ve gemi üretimindeki makine ve ekipmanların birçoğu (gemi çapasından başlayıp motor dahil tüm hareket mekanizmaları);

Savunma sanayisinde kullanılan tank namlusu ve atış mekanizması paletleri ve yürüyüş takımları, Deniz Kuvvetlerimizin kullandığı tüm gemi ve silah aksamaları;

Otomotiv sanayisinde binek ve ağır vasıtaların tümünün motor gövdesi ve motor iç aksamaları ve yürüyüş mekanizmasındaki aks, aks kolu fren diski ve fren mekanizmaları, şanzımana, diferansiyel ve şaft kolları;

Orman Bakanlığı'nın da çokça ihtiyaç duyduğu **iş makinelerinin** (loder, silindir, greyder, dozer, ekskavatör, asfalt yayıcılar vb.) sökü tırnağından pistonuna, yürüyüş takımlarından paletine, motor ve motor aksamalarından göbek dişlisine kadar tüm metal aksamı;

Çimento sektörü üretiminde kullanılan hiçbir kırıcı sistemi, öğütme değirmeni, kurutma fırını;

Devlet Demir Yolları'nın lokomotif fabrikaları, lokomotif üretimi için yürüyüş ve frenleme sistemleri; aynı şekilde büyükşehirlerimizin **metro** ağlarındaki hafif raylı sistemlerin üretimi ve hareket sistemleri

Bunların yanında her türlü makineler, boru, vana, mobilya, mutfak aletleri, hava taşıtları, aydınlatma ekipmanı, rüzgâr türbinleri, madencilik ekipmanı gibi yüzlerce iş kolundaki binlerce döküm malzemesinin üretimi, tamiri ve bakımı imkânsız hale gelecektir.

Döküm Sanayiinin Ana Hammadde Kaynaklarından Biri Olan Sanayi Kumu Ülkemizde Yalnızca Şile Bölgesindeki Kaynaklardan, Bölgedeki Toplam Ormanlık Alanın Yaklaşık %1'lik Bölümünden Sağlanmaktadır.

Metal döküm sektörünün en önemli ve vazgeçilmez girdilerinden “sanayi kumu” tamamen doğal kaynaklardan imal edilmekte ve ülkemizde sadece İstanbul Şile Bölgesi'nde bulunmaktadır. **Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde maalesef başka hiçbir bölgede aynı özellikte kum rezervi bulunmamaktadır.**

Şile yöresi kuvars kumu, yataklanmaları bakımından çok zengin olup, beraberinde kil yataklarını da barındıran, Türkiye'nin en önemli maden havzalarından birisidir. **Söz konusu faaliyetler, bölgedeki orman alanının yaklaşık %1'lik bir bölümünde yürütülmektedir.** Alandaki maden faaliyetlerinin sona ermesini takiben bölge rehabilite edilerek yeniden ağaçlandırılmakta, dolayısıyla **çevreye ve ormanlarımıza kati surette bir zararı bulunmamaktadır.**

Söz konusu havzaları işleyen firmalarımız, ülkemiz döküm sanayiinin yaklaşık 1 milyon ton civarındaki yıllık döküm kumu ihtiyacının tamamını karşılamaktadır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Tarafından Verilen Ruhsat İzinlerinin 2029 yılına kadar geçerli olmasına rağmen, Orman İzinlerinin Bir Yıldan Az Sürede Bitecek Olması, Döküm Sanayiinin Rekabetçi Yapısını Korumasını Tehlikeye Atan Ciddi Bir Belirsizlik Oluşturmaktadır.

Söz konusu Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından verilen ruhsatlar 2029 yılına kadar geçerlidir. Öte yandan Orman izin sürelerinin ise bir yıldan az süresi kalmıştır. Orman izin süresi sona erecek alanlar için yenileme yapılmamakta; yeni üretim sahası için yapılan talepler de Orman Bakanlığı tarafından geri çevrililmektedir. Bu durum sanayi kumu üretimini durma noktasına getirmiş ve mevcut izinlerle yapılacak üretim sonrası stokların 6-7 ay içerisinde kritik seviyenin altına düşeceği, yeni izinler verilmediği takdirde ise 8 ay sonra ciddi darboğazla karşılaşılacağı ve sektör kuruluşlarının ithalat yapmak zorunda kalacağı açıktır.

Söz konusu döküm kumlarının yurt dışından ikamesi mümkün olmasına karşın temin ve maliyet açılarından büyük dezavantajlar bulunmaktadır. Yerli üretim kumun tonu 19\$ olmasına karşın ithal sanayi kumunun tonu 80\$'dır. Aradaki bu **dört misli fark**, sektörün rekabet koşullarını ciddi anlamda sekteye uğratacağı, tüm döküm parçalarının üretiminin aksayacağı ve bağlı sektörlerde iş akdinin de durma noktasına gelebileceği öngörülmektedir. Firmalarımızın yurt dışı anlaşmalarının ve taahhütlerinin uzun vadeli olması sebebiyle, ciddi maliyet artışına sebep olabilecek gelişmeler, belirsizliğin daha da yıkıcı bir duruma dönüşmesine yol açabilecektir.

Ayrıca, sektörün yıllık döküm kumu ihtiyacının 1 milyon ton olduğu düşünülürse, sanayi kumunun ithal edilmeye başlanması **ülkemize 80 milyon Dolar civarında bir cari açık yükü** getirecektir.

Bunun yanında hammadde fazlasına sahip ülkeler zaman zaman, sektöre yönelik hammadde ihracına kısıtlama getirerek, rakip ülkeler arasında kendilerinininkine dolaylı avantajlar sağlamaktadır. Bu sebeple hammadde konusunda tamamıyla dışa bağımlı olmanın stratejik tehlikeleri de bulunmaktadır.

Uzun Dönemli Planlama Yapan Sanayi İçin Belirsizliğin Etkileri Yıkıcı Olacaktır. Bu Sebep Şile Bölgesinde Bulunan Sanayi Kumu Maden Rezervlerimizin Koruma Altına Alınması, Bahsi Geçen Alanların 'Maden Üretme Alanı' Olarak İlan Edilmesi ve Üretici Firmaların Orman İzin Sürelerine Yönelik Kolaylık Sağlanması Ülkemiz Yararına Alınacak Çok Önemli Bir Karardır.

Uluslararası seviyede rekabet gücüne sahip; ihracat, katma değer ve istihdam açısından stratejik konumdaki sektörümüzün hammadde ihtiyacını sağlayan Şile Bölgesi hammadde yatakları hakkındaki Orman izin sürelerinin uzatılmasında ve yenilenmesinde destek sağlanması büyük önem arz etmektedir. Söz konusu sürelerin en azından madencilik faaliyet ruhsatlarının süreleri ile eşleştirilmesi, söz konusu alanın 'Maden Üretme Alanı' olarak tanımlanarak rezervlerin koruma altına alınması ülkemizin ekonomik olarak son yıllardaki gelişiminin sürdürülmesini, kalkınma ve ekonomi hedeflerine ulaşılmasını sağlayacak çok önemli bir husustur.